

Posudek DP Šárky Bukovské *Penitenciál Někatoraja zapověď*

Nebývá zvykem, aby studenti bohemistiky (alespoň na naší fakultě) psali své kvalifikační práce na paleoslovenistické téma. Šárka Bukovská se ve své DP zabývá církevněslovanským penitenciálem známým pod názvem *Někatoraja zapověď* v ruském opisu z přelomu 14. a 15. stol., u něhož byl prokázán původ v Čechách 11. stol. Diplomantka se stejné památce věnovala již ve své BP, kterou zakončila bakalářské studium na UP v Olomouci (bohužel se mi práci nepodařilo dohledat, takže nemůžu posoudit styčné plochy obou prací). V současné práci si stanovuje tři hlavní cíle – filologickou edici památky, lexikální rozbor především s ohledem na potenciální bohemismy a srovnání s velkomoravským penitenciálem *Zapovědi svętyjichъ otъcbъ*. Dalším užitečným počinem by jistě byl český překlad, který je sice stanoven jako stěžejní cíl v zadání práce, ovšem uskutečněn v ní nakonec není.

Hlavním přínosem práce je tedy filologická edice na základě rukopisu, která sama o sobě je počinem na DP dost výjimečným (dosud existovala jen nedostatečná ruská edice z r. 1912). Ocenit je třeba pečlivé zpracování několikastránkového textu se všemi technicky náročnými speciálními znaky a značkami. Rovněž lexikální analýza má dobré parametry, zabývá se především méně obvyklým lexikem a na základě údajů v SJS pak uvádí, v jakých památkách se slovo vyskytuje, případně jestli jde o hapax (a tedy potenciální bohemismus). Vzhledem k tomu, že komparační lexikální analýzu používá diplomantka i při porovnávání se *Zapověďmi svatých otců*, některé příklady a formulace se v práci opakují (srov. komentář k slově *opečaliti* a *rogatъcbъ* na s. 49, resp. 53 a pak 69). Samotná komparace je ovšem užitečná – potvrzuje, že *Někatoraja zapověď* není od velkomoravského penitenciálu přímo odvozena a odhaluje zajímavé rozdíly v kajícnické praxi v obou obdobích a oblastech. Zároveň je ale možné vidět i určitou tematickou a jazykovou návaznost na velkomoravský penitenciál, kvůli níž má *Někatoraja zapověď* v rámci českocírkevních památek významné místo.

Samotný text penitenciálu je samozřejmě zajímavý z hlediska kulturní historie a teologické praxe. Je zajímavé sledovat někdy bizarní výčet hříchů a neméně bizarní pokání za ně i to, jaká závažnost je jednotlivým hříchům přisuzována. Některé pasáže zjevně nejsou snadné na interpretaci (možná i proto bylo nakonec upuštěno od překladu do češtiny), a tak některé formulace nejsou přesné, ať už vinou špatného pochopení, nebo špatného vyjádření. Na s. 37 a částečně 45 se píše o zákazu styku mezi kmotry, synovci či sestrami, má však jít o zapovězený sexuální styk kmotřence/kmotřenky s kmotrem, tety/strýce se synovcem atd. Na s. 51 je popisováno pokání za trigamii, při němž hříšník nemá nosit do kostela hostii (?), až když se kaje, může být jeho hostie přinesena, ale nemá projít – podle autorky – tzv. proskomidii (přípravou obětních darů na eucharistii), já této pasáži rozumím tak, že naopak proskomidii projít má (...*no da proskimisaet se*).

Jinak formulačních nejasností či neobratností není v práci mnoho (např. poslední věty na s. 82 či s. 47, několikrát se objevuje vazba *být nahrazen za něco*), stejně tak jsou řídké i překlepy. Určitý problém má diplomantka s používáním čárek ve větě a souvětí, v textu je zhruba desítky chybných použití. Ne vždy důsledně vyznačuje citovaná slova kurzívou a významy uvozovkami. V seznamu literatury překvapí zařazení Etymologického slovníku jazyka staroslověnského do kolonky Výkladové slovníky, tentýž slovník je pak uveden ještě jednou i v sekci Literatura.

Práce Šárky Bukovské jistě splňuje požadavky kladené na diplomové práce a rád ji doporučuji k obhajobě. Podle průběhu obhajoby navrhuji hodnocení *výborně až velmi dobře*.

Doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.